• *Újra zenélt a KFT együttes*

Varázslat a Forrásban

A napfogyatkozás alkalmából egy különleges rendezvényt, látványkonyhás, fáklyás felvonulásos, ünnepi zeneművel aláfestett kerti ünnepséget tartottak a Forrás Szálló kertjében, melynek érdekessége az ismét együtt zenélő KFT együttes volt..

Nemcsak kiváló napfigyelést, hanem remek szórakozást is választottak, akik elfogadták *Sándor Péter* ügyvezető igazgató invitálását a Forrás Szálló kertjébe, és részt vettek a szálloda kerti ünnepségén. A Forrás-kert erre a délutánra valószínűleg Szeged legkellemesebb napfogyatkozásos pontja volt, amit az is bizonyít, hogy a Duna Televízió is ezt a helyszínt választotta Szombathely–Siófok–Szeged tengelyű kapcsolásos élő műsora számára városunkban.

Hogy a ritka természeti jelenség még ritkább legyen, arról a Napvarázslat szervezői tovább gondoskodtak, hiszen *Bornai Tibor* vezetésével a napfogyatkozásra ismét összeállt, és több mint kétórás koncertet adott a régen látott KFT zenekar. A jelenséggel járó sötétedéssel együtt a zenekar eljátszotta az erre az alkalomra írt zeneművét, mely kivételesen jól illett a nap eltűnéséhez s visszajöveteléhez. Míg Bornaiék azt énekelték, hogy „visszakapja a fényt minden árnyék”, a Forrás kertjében elindult a csodavárók fáklyás körmenete is, mely a néphagyomány szerint a Nap visszavárásához kapcsolódik.

P. J.

• *Visszatapsolták volna a Holdat a Nap elé*

Az égi mozi filmjét nézték

Bebizonyosodott: a napfény városának legnagyobb turistalátványossága a napfogyatkozás, ekkora tömeget mindenesetre rég látott Szeged. A Nap nem mondta le másnaposság miatt a programot, s a Hold sem késett, mint valami elkényeztetett sztárvendég. Aki végignézte a napfogyatkozást, függetlenül attól, hogy honnan érkezett, azt mondta: megérte. Sokan vissza akarták tapsolni a Holdat a Nap elé.

Fogyatkozik a Nap. A ritka természeti tüneményt a Tisza-rakpartról is rengetegen kísérték figyelemmel. *(Fotó: Miskolczi Róbert)*

Emberek ezrei nézték az eget városszerte – arcuk előtt védőszemüveg –, tele volt a Tisza-part, a Széchenyi tér, a korzó. „Még fél óra van a napfogyatkozásig!”, mondta a műsorközlő a népes Széchenyi téren, „már csak negyedóra, és fogyatkozik a Nap! Itt kapható védőszemüveg, vegyék, hogy délutáni műsorunkat is láthassák! A napfogyatkozás nem jött volna létre a (itt különféle cégek neve következett) kft.-k nélkül. Már csak nyolc perc... Már csupán négy... Három... Kettő...” – Ment a visszaszámlálás. A Nap sarlója egyre vékonyabb volt, s különös, sápadt fény öntötte el a tájat. Az ég nem égszín-, hanem mattkék volt a felhők között. Rohamosan sötétedett, fel-feltámadt a szél, a galambok, amelyek máskor toronymagasan szoktak keringeni, most alacsonyabban szálltak. Az egyik platánfáról a másikra rigó repült át, perregő szárnnyal, ám lassan (neki ne menjen valaminek a homályban), mint amikor este van, és keresi az éjszakázóhelyet. Már csak egészen vékony Nap-sarló látszott ki a Hold mögül, alkonyi homályba borult a város, aztán hirtelen este lett. „Óóó!” – szakadt ki a tömegből, amely előtte egészen néma volt, csak a zene szólt halkan, nem mentek autók, nem zsongott a város. Enyhe, hűvös szellő lengett, a fekete Napnak gyöngyházfényű pereme volt, mellette feltűnt a Vénusz, kénsárgán világított a nyugati ég. Mindenki a Napot nézte, immáron szemüveg nélkül, aztán hirtelen kibukkant a fekete korong mögül a Nap pereme, ám immár az ellenkező oldalon. – Ott jön! – mondta mindenki, világosodott. A nyugati ég alja már nem sárga volt, hanem mattkék megint, ismét világított a különös, sápadt fény. A tömeg, amely addig egy helyben állt, s a napot nézte, újra mozgolódni kezdett, a Tisza-partról elindult az egyébként is népes Széchenyi tér felé a nép. Az arcokon fölszabadult boldogság, egynémelyiken elragadtatás.

– Életre szóló élmény volt – mondta a nyüzsgő Tiszaparton a szegedi *Petrovics Ágnes*, aki az idén érettségizett a Fodor József gimnáziumban. – Amikor a Hold eltakarta a Napot, szinte misztikus érzés fogott el. – *Somló Mariannának* is nagyon tetszett a látvány; Marianna Szolnokon tanul főiskolán, emellett dolgozik. – Főnökeink mára szabadnapot adtak – tette hozzá. A budapesti *Aladzsits Patrícia* és *Lakatos Zsuzsanna,* akik a szegedi *Prágai László* társaságában nézték végig a ritka égi jelenséget, azt mondták: megérte Szegedre utazni, kár lett volna kihagyni. – Kissé humoros volt viszont, hogy amint vége lett, rögtön elkezdtek csörögni a mobilok, mindenki hívott mindenkit, kérdezve, ott mi a helyzet – számoltak be az égi jelenség egy kevéssé emelkedett velejárójáról. – *Dragonya Krisztina,* ugyancsak a fővárosból (barátnőjénél, a szegedi *Kovács Kingáéknál* szállt meg tegnap) nagyobb sötétséget várt, de így is óriási hatást tett rá a tünemény. – Tisztára libabőrös lettem. Megborzongtam, amikor bújt elő a Nap, és a tömeg kiabálni kezdett, tapsolt, éljenzett. – Szenzációs volt – mondta a szintén pesti *Hájos Hajnalka.* – Sokat olvastam a napfogyatkozásról, de ezt átélni kell, túl azon, hogy olvasunk róla – beszélte. Még mindig a szokottnál sokkal csöndesebb volt a város, de már indultak az autók, kezdődött a zsongás. Hűs lég borzolta a folyó hátát, percről percre világosodott. A Nap sarlója – a védőszemüveg mögül látni lehetett – mind szélesedett, már csak egy darabka hiányzott belőle, aztán az sem. Olyan volt az emberek arca, mint akik valami különösen felkavaró, katartikus film után, épp jönnek ki a zsúfolt, esti moziból. A Nap sütött, már nem mattkék, hanem augusztusi fehéreskék volt az ég.

Farkas Csaba

• *Nyugodt állatok a sötétben*

Elmaradt a szenzáció

A Szegedi Vadasparkban még pár perccel a totalitás ideje előtt sem tudta senki, mire számíthat. Az izgatott közönség reakciója végül hangosabb és feltűnőbb volt, mint a megfigyelt állatoké.

Átlagos látogatottságú hétvégi napként élte meg a Vadaspark személyzete a tegnapi égi jelenséget. Az állatokat több biológus, egyetemista és egyszerű laikus nézelődő próbálta megfigyelni, de a várt szenzáció elmaradt. Az állatok legfőképpen két dologra reagáltak: a reggeli záporra és az emberek különös viselkedésére. Ezt erősítette meg *Buk Pál*, a SOTE Magatartáskutató Intézetének munkatársa is, aki a gibbonokat kísérte figyelemmel. *Dr. Újhelyi Mária* gibbonkutató szerint érdekesség, hogy a reggeli vihar alatt Kaszat, a fiúmajom a lányok énekhangját használta. Egészen tíz óráig viszonylag sokat énekeltek, ugrándoztak, tíz óra után pedig teljesen természetesen és nyugodtan üldögéltek a fűben. Örültek a vihar végének, mindössze a körülöttük álló emberek izgatottságát vették át. Nem történt semmi különleges az állatkert többi részén sem, alvómozgást lehetett látni a flamingókon, a gólyákon, a pandamedvéken és néhány majomfajtán. Apolló, a hullman „vezérmajom” állítólag kivételesen nem vicsorított a közeledő férfiakra, holott máskor az ötéves fiúkra is kivillantja fogait. A szurikáták egyszerre többen őrködtek összefurkált váruk tetején, gyors és rángatózó fejmozgásaikkal elkápráztatva a köréjük gyűlt nézősereget. Legtöbben a dél-amerikai részt választották a szemlélődésre, mások a majomketrecek előtt sorakozva kerestek alkalmas helyet a megfigyelésre. Egy sötét kabátos úr saját bevallása szerint a NASA részére figyelte meg a jelenséget, egyik kezében sörösüveggel, a másikban pedig alufóliával. Maga sem tudta eldönteni, melyikkel nézzen a Napba.

Az állatok persze csak a kamerák és a kutatók számára voltak végig érdekesek, a totalitás kezdetével a közönség figyelme az ég felé fordult. A sötétség beálltakor már csak az emberek kiáltozását lehetett hallani. Néhányan hallották nyeríteni a lovakat, vonítani a farkast és kukorékolni a kakast, észrevették az idegességet a pulykán, a tengerimalacokon, de *dr. Gősi Gábor* igazgató szerint ezeket akár előző nap is produkálhatták volna az állatok. „Én személy szerint jobban örülök annak, hogy nem reagáltak. Inkább legyen csendes a kert, minthogy a teve és a vadlovak áttörjék a kerítést.” A vadaspark felkészült az esetleges pánikra is, mentőautó és állatorvosok álltak készenlétben a hátsó bejáratnál. Bár a látványos reakciók elmaradtak, az állatok viselkedéséről készült felvételeket a kutatók még hónapokig elemzik majd.

Jenei Rita

Az állatokat nem zavarta meg a napfogyatkozás. *(Fotó: Gyenes Kálmán)*

• *Nemzetközi csillagásztalálkozó Szegeden*

A kutatóknak is élmény volt

A szegedi csillagvizsgáló a napfogyatkozás ideje alatt zárva tartott, a kapun belöl hazai és nemzetközi szakemberek folytattak ezidő alatt kutatásokat. Pontosabban folytattak volna, ugyanis a felhők észleléseiket tudományos feldolgozásra alkalmatlanná tették.

Ki a távcső kivetítőjén, ki az égen figyelte a ritka jelenséget. *(Fotó: Karnok Csaba)*

A „déli éjszaka” megfigyelése több hazai és külföldi csillagászkutatót vonzott a szegedi csillagvizsgálóba. Schücking Engelbert egyenesen New Yorkból utazott Szegedre. A professzor kutatási területét nem érinti, hiszen asztrofizikus, és kozmonológiával foglalkozik, de úgy gondolja, szeptemberben az egyetemen tanítványainak mesélnie kell az évezred utolsó napfogyatkozásáról. A csillagvizsgáló kertjében a Debreceni Napfizikai Obszervatórium igazgatója, Ludány András munkatársaival a szűnni nem akaró eső miatt csak az utolsó pillanatban, 20 perccel az esemény előtt állította fel hatalmas távcsövét. E közben a kupolában a csillagvizsgáló berendezésével ismerkedett az a 18 tagú, csillagászhallgatókból álló csoport, amelyik előző nap érkezett Portugáliából a Portói Tudományegyetemről. A házigazda, Szatmáry Károly csillagász nem várt komoly tudományos eredményt a mai vizsgálatoktól, mint mondta, a műholdas világban erre a földi vizsgálódások már nem alkalmasak. Az élmény kielemzéséért speciális műszereivel azért ő is készített negyedóránként fotókat, és megörökítette videofelvételen is a jelenséget. A csillagvizsgáló vendégei közül egyedül a csehek adták fel: ők tíz óra körül összecsomagolták műszereiket és elindultak a felhőmentes Nyugat-Magyarország felé.

A szakemberek tartózkodása negyed tizenkettőkor engedett fel, amikor a masszív felhők mögül először kibukkant a Nap.

Szatmári Károly telefonon kapcsolatban állt az ország több csillagvizsgálójával, így folyamatosan kaptuk a híreket a Nap és a Hold állásáról. A nyugati országrész és Szeged felett látott égi tünemény között hatperces az eltolódás, kommentálta a szegedi csillagász, majd jelentette a kollégáknak, hogy a fogyatkozás elején 5-10 percig tudtak fotózni, de egyre jobban reménykednek, mert nyugat felől már tisztul az ég.

A kertben felállított csillagászati távcső ernyőjére kivetítve biztonságosan nézhette mindenki a Hold és a Nap állását. A Napkorongon látható fekete foltokra a csillagászhallgatók adtak tudományos magyarázatot. Napfoltok, mondták, amelyek jelenleg a csillagászat kiemelt kutatási területét jelentik.

Fél egykor, amikor már az októberi napsütés fényei is vihar előttire változtak, minden szakember stopperórával a kézben lépett műszeréhez. 13.53.30 – a szegedi teljes napfogyatkozás pontos kezdete. Itt a közeli házban van egy kakas! – súgta a mellettem álló –, kíváncsi vagyok, előtte, vagy utána kukorékol. – Ám a csillagvizsgáló kakasa néma maradt, még akkor is, amikor éppen az előre kiszámított időben, 2 perc 21 másodperc után mindenki leállította stopperét. A Vénusz is csak egyetlen pillanatra villant fel a felhők mögül, és bár a látvány káprázatos volt, Szeged, ahogy a csillagászok mondják észlelésre nem volt alkalmas.

Ludmány András már a napfogyatkozás után sejtette, hogy az elkészült fotóktól tudományos eredményeket nem várhat:

– Manapság a szakmabeliek is úgy kelnek útra, mint az amatőrök, hogy csak gyönyörködni akarnak a jelenségben. Ma már olyan hatékony eszközök vannak, amelyek pontosságban, megbízhatóságban nagyságrendekkel túlszárnyalják a földi észlelés lehetőségeit. A most készített fotóktól sem várhatunk tudományosan semmit, hiszen azok felhőkön keresztül készültek. Van egy összeurópai kezdeményezés, hogy a különböző észlelési helyeken készített képekből kielemezzük, milyen a napkoronában a mágneses tér eloszlása. Olyan borult volt azonban az idő, hogy a napkoronát is alig találtam.

J. Mező Éva